

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਖੇਸਲਾ ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ - ਬਚਾਅ ਪੱਖ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1954 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 413.

ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ - ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ - ਪਿਤਾ - ਨਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗਿਰਵੀ - ਕੀ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜੋ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਰਾਜ ਬ੍ਰਿਜ ਨਰਾਇਣ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਮੰਗਲਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਏ, ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (1) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਰਗੋਜ਼ ਇੱਕ ਦੋਹਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋੜ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੈਣਦਾਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੈਣਦਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਸੂਰੀ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953, (2, 3, 4, ਅਤੇ 6 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 14 ਮਾਰਚ, 1943 ਨੂੰ 2,000 ਰੁਪਏ, ਮਿਤੀ 13 ਮਈ, 1943 ਨੂੰ 4,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1943, 1,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਪਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ 12,000 ਰੁਪਏ ਮੋਰਟਗੇਜ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1944, ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲਾਭ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮੁਦਈ 2, 3, 5 ਅਤੇ 6 ਦੀ ਲਾਗਤ

ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ 4 ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ) ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਟਗੇਜ Ex.D.4 ਅਤੇ D.8 ਮੁਦਈ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 429 ਅਤੇ 275 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੇਅਰ-ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਐਨ.ਐਲ. ਵਢੇਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਆਨੰਦ ਮੋਹਨ ਸੂਰੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ।

ਨਿਰਣਾ

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਅਪੀਲ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਚਾਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗਿਰਵੀ ਇਕ ਘਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ-

(1) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 14 ਮਾਰਚ, 1943 ਨੂੰ 2,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ Ex.D.4 ਹੈ;

(2) 13 ਮਈ, 1943 ਨੂੰ ਨਿਰੰਜਨ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 3 ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਦੂ ਸੂਦਨ ਲਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ 4,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਰੰਜਨ ਪਰਸ਼ਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 6 ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਅਸਲ ਮੋਰਗੇਜ ਡੀਡ Ex.D.8 ਹੈ;

(3) 21 ਜੁਲਾਈ, 1943 ਨੂੰ ਨਿਰੰਜਨ ਪਰਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 1,000 ਰੁਪਏ ਲਈ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਡੀਡ Ex.D.9 ਹੈ। ਨਿਰੰਜਨ ਪਰਸ਼ਾਦ ਨੇ ਇਸ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(4) 12,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ 22 ਅਕਤੂਬਰ 1944 ਨੂੰ, ਦੌਲਤ ਰਾਮ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪਿਛਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ (2) ਅਤੇ (3) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਕਮ 7,000 ਰੁਪਏ ਐਡਵਾਂਸ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੌਥਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਹੁਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜ ਲਈ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਸਿਰਫ 429 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ 275 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨੱਥੂ ਲਾਲ ਵਡੋਹਰਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਰਾਸ - ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਜ ਬਿਜ ਨਰਾਇਣ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਮੰਗਲਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਏ ਵਿਚ (1) ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਅਨੈਤਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ-

"(2) ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖੇ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਵਡੇਹਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਜੋ ਉਹ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਲਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਇੱਕ ਦੇਹਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋੜ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਨੈਤਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਨੈਤਿਕ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਸਹਿ-ਪਾਰਸੀਨਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੈਣਦਾਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਲੈਣਦਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (2) ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉਮਰਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੋਤਰੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਤਰੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (1) ਪਰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਲੇਮਾਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੋਜ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (2) ਦੀ ਸ਼ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਵਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉਮਰਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ, (1) ਮੁਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜਾ (4), ਅਤੇ (2) ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (5)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਡੀਸਨ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਉਸ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਫਿਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਅਨੈਤਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੌਰਗੋਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ:-

"ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰਡ ਡੁਨੇਡਿਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਰਗੋਜ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਰਗੋਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਨੈਤਿਕ ਉਦੇਸ਼, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੌਰਗੋਜ ਫ਼ਰਮਾਨ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਰਮੱਪਾ ਮੁਰਦਿੱਤਾ ਸੋਪਿਨ ਬਨਾਮ ਹਨਮਨ-ਟੱਪਾ ਤਿਪੰਨਾ ਬੇਲੁੜੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। (1) ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ (2), ਬਿਉਮੋਂਟ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਨੂੰ ਧੰਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਘੀਸੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (1) ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਨੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ, ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਕੇਸ ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਹੈ, ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ

ਦੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 429 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 275 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ, ਇਸਲਈ, ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਡੀਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।